

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Marie Björkman

Socialnämnden 2015-05-20

Riktlinjer för tillämpning av bestämmelser enligt lex Sarah

En del av det systematiska kvalitetsarbetet som verksamheter inom socialnämnden är skyldig att bedriva handlar om att rapportera och anmäla missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden i verksamheten. Denna skyldighet regleras i särskilda bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453) SoL och lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Dessa bestämmelser benämns samlat lex Sarah.

Bestämmelserna i lex Sarah omfattar myndighetsutövning (hela handläggningsprocessen) och utförande av insatser. Skyldigheterna att rapportera och anmäla gäller både i kommunal och i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet. Även andra nämnder som utför insatser på uppdrag av socialnämnden omfattas av bestämmelserna.

Då det under det senaste året har uppmärksammats att antalet rapporter enligt lex Sarah har minskat avsevärt, har en arbetsgrupp fått i uppdrag att utreda tänkbara orsaker samt föreslå åtgärder. En första åtgärd är att fastställa en ny riktlinje.

Förslaget har skickats ut på en snabbremiss till samtliga utförare. En handfull synpunkter har inkommit, i huvudsak om processen kring framtagandet av riktlinje och rutin samt om implementering.

Som en följd av nya riktlinjer och rutiner för tillämpningen av lex Sara behöver socialnämndens delegationsordning justeras. Föreslagna ändringar redovisas i särskilt dokument i samband med justering av socialnämndens delegationsordning.

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget avseende riktlinjer för tillämpning av bestämmelser enligt lex Sarah daterat den 12 maj 2015.
2. Riktlinjerna ska gälla från och med den 1 juni 2015.

Claes Lagergren
Socialchef

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Planeringsavdelningen
Marie Björkman
Cecilia Pettersson
Kerstin Stolt
Maria Rosendahl

Socialnämndens riktlinje för hantering av information, rapportering och anmälan enligt lex Sarah

Inledning

I SoL¹, LSS² och i SOSFS 2011:5 finns bestämmelser om verksamheten ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och att kvaliteten fortlöpande ska utvecklas och säkras. En del av det systematiska kvalitetsarbetet handlar om att rapportera och anmäla missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden i verksamheten.

Skyldigheten att rapportera och anmäla missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden regleras i särskilda bestämmelser som samlat benämns lex Sarah. Socialnämndens riktlinje anger ramverket för hur bestämmelserna ska tillämpas. I rutinen beskrivs hur bestämmelserna ska tillämpas.

Tillämpningsområde

Lex Sarah gäller för hela socialtjänsten inklusive insatser som ges med stöd av LSS samt vid Statens institutionsstyrelse, SiS. Bestämmelserna omfattar även utförande av personlig assistans åt någon som har beviljats assistansersättning av Försäkringskassan enligt 51 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, SFB. Det finns dock verksamheter som är undantagna från rapporteringsskyldigheten. Vilka dessa är framgår av Socialstyrelsens handbok³.

Lex Sarah omfattar myndighetsutövning (hela handläggningsprocessen) och utförande av insatser. Skyldigheterna att rapportera och anmäla gäller både i kommunal och i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet. Även andra nämnder som utför insatser på uppdrag av socialnämnen omfattas av bestämmelserna.

---

¹ 7 kap 6 § och 14 kap. 3-7 §§ socialtjänstlagen (2001:453), SoL

² 23 e § och 24 a-g §§ lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

³ ³”Lex Sarah – handbok förtillämpningen av bestämmelsen om lex Sarah” samt meddelandeblad nr 1/2015

Missförhållanden och påtaglig risk för missförhållanden

Rapporteringskyldigheten gäller för missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden som rör den som får eller kan komma i fråga för insatser.

Med *missförhållanden* som ska rapporteras avses såväl utförda handlingar som någon av försummelsen eller av annat skäl inte utfört, och som innebär eller har inneburit ett hot mot eller har medfört konsekvenser för enskildas liv, säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa. Med *påtaglig risk* avses att det är fråga om en uppenbar och konkret risk för ett missförhållande. Se vidare i Socialstyrelsens vägledning.

Socialnämndens ansvar

Socialnämnden har i egenskap av huvudman för socialtjänsten ett övergripande ansvar för att säkerställa

1. att det för socialnämndens verksamhet finns rutiner för hur skyldigheten att rapportera, utreda, avhjälpa och undanröja missförhållanden och risker för missförhållanden ska fullgöras
2. att det för socialnämndens verksamhet finns rutiner för hur anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ska fullgöras
3. att de utförare (inklusive andra nämnder som utför insatser på uppdrag av socialnämnden samt vid SiS) som anlitas för att utföra insatser på uppdrag av socialnämnden på motsvarande sätt har och tillämpar rutiner för rapportering och anmälan av missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden
4. att det finns en rutin för när och hur utförare ska informera socialnämnden om inkommen rapport om missförhållande och påtaglig risk för missförhållande samt om anmälningar till IVO
5. att följa upp att rutinerna enligt punkt 1-4 efterlevs

Utförare som utför insats på uppdrag av socialnämnden

Eftersom det framgår direkt av lagen behöver inte kommunen träffa något avtal med en enskild verksamhet om att bestämmelserna enligt lex Sarah ska tillämpas. Däremot kan nämnden genom avtal och uppföljning försäkra sig om att en enskild verksamhet har rutiner för tillämpning av bestämmelserna.

Bestämmelserna om lex Sarah omfattar även andra nämnder inom kommunen som utför insatser på uppdrag av socialnämnden. I Täby kommun gäller det kultur- och fritidsnämnden, barn – och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Utförare i enskild regi samt vid SiS är skyldiga att informera socialnämnden (d v s den nämnd som beslutat om insatsen) om inkommen rapport om missförhållande

eller påtaglig risk för missförhållande samt anmälningar till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Även andra nämnder som utför insatser på uppdrag av socialnämnden bör informera om inkomna rapporter.

Uppföljning

Tillsynsenheten har på uppdrag av socialnämnden ansvaret för att följa upp avtal, överenskommelser och verksamhet. I uppdraget ingår att följa upp tillämpningen av lex Sarah. Återrapportering av genomförda uppföljningar ska göras till avdelningschef.

Uppföljningen ska säkerställa att varje utförare har en aktuell, lokal rutin utformad med utgångspunkt i föreskrifterna och i tillämpliga delar även socialnämndens rutin. Samt att rutinerna är väl kända och kan tillämpas i verksamheten.

Rutin för tillämpning av bestämmelserna enligt lex Sarah

I socialnämndens ansvar ingår att säkerställa att det finns en rutin för hur skyldigheten att rapportera, utreda, avhjälpa och undanröja missförhållanden och risker för missförhållanden ska fullgöras. Rutinen utarbetas och fastställs inom respektive verksamhet.